

RJEŠENJA I BODOVANJE UČENIČKIH ODGOVORA — III. RAZRED
XXX. NATJECANJE IZ HRVATSKOGA JEZIKA (2025.)
DRŽAVNA RAZINA

Ispit ima **35** zadataka. Točni odgovori vrijede ukupno 100 bodova. Bodovna vrijednost zadatka u ispitu napisana je u kvadratiću kraj zadatka. Moguće točno rješenje ili druga točna rješenja odvojena su kosom crtom ili su navedena u zagradama. U rješenjima se sustavno provodi navezivanje, ali valja priznati i učenička rješenja bez navezaka. Ako učenik prepisuje riječi i izraze iz teksta, oni moraju biti prepisani točno tako kako su u tekstu, dakle s navescima.

Ako odgovor započinje velikim početnim slovom, učenik mora staviti točku da bi mu se odgovor priznao.

Valja priznati samo odgovore koji su u cijelosti u skladu s pravopisnom, gramatičkom i leksičkom normom.

1. zadatak

U petak 26. siječnja 2024. Hrvatski sabor izglasao je Zakon o hrvatskome jeziku, kojim se prvi put u povijesti uređuje pitanje službene i javne uporabe hrvatskoga jezika te osigurava sustavna i stručna skrb o njemu.

S galerije glasanje su pratili članovi Glavnoga odbora Matice hrvatske i članovi radne skupine za izradu toga Zakona, a njegovo donošenje popraćeno je dugim pljeskom, izvijestila je HINA.

Zakonom se propisuje službena uporaba hrvatskoga jezika, uređuje osnivanje Vijeća za hrvatski jezik te izrada dokumenta pod nazivom Nacionalni plan hrvatske jezične politike radi očuvanja društvene uloge i pravnoga položaja hrvatskoga jezika.

Propisuju se i pravila uporabe hrvatskoga standardnog jezika u Europskome parlamentu i savjetodavnim tijelima Europske unije.

- **6 bodova (Svaki u cijelosti točno napisan odgovor vrijedi 1 bod.)**

2. zadatak

Faust Vrančić, autor prvoga rječnika hrvatskoga jezika, rođen je 1. siječnja 1551. u šibenskoj plemićkoj obitelji. Sastavljajući rječnik, proučavao je i prirodne zakonitosti te prije modernoga zrakoplovstva osmislio uređaj koji se smatra pretečom modernoga padobrana. Mnoge je stvari svojim idejama i utjecajem učinio učinkovitijima i funkcionalnijima, što je bilo ključno za tadašnju poljoprivredu i industriju.

- **1 bod (Točan odgovor vrijedi 1 bod. Svi zarezi moraju biti točni.)**

3. zadatak

Upravni govor uveden navodnicima:

„Ako želite ubiti naciju,” upozorila je znanstvenica, „jedini je način da ubijete jezik kojim se ona sporazumijeva,” i nastavila: „Razvijene nacije svjesne su toga, stoga su zakonom zaštitile svoj jezik.”

Upravni govor uveden crticama:

– Ako želite ubiti naciju, – upozorila je znanstvenica – jedini je način da ubijete jezik kojim se ona sporazumijeva. – i nastavila: – Razvijene nacije svjesne su toga, stoga su zakonom zaštitile svoj jezik.

- **1 bod (Točan odgovor vrijedi 1 bod. Svi pravopisni znakovi moraju biti točni.)**

4. zadatak

Vijeće naše škole obavijestilo je javnost da će se sljedeći tjedan održati izložba „Rječničko blago”. Učenici se žele prisjetiti dragocjene ostavštine koju su nam naši leksikografi ostavili u nasljeđe. Organizirat će i kviz, a glavna je nagrada kvalitetan pisaći pribor. Najambiciozniji među njima iščekivali su rezultate drščući, cvokoćući i nadajući se vrijednoj nagradi.

- **2 boda (Svi u cijelosti točno napisani odrazi jata u riječima vrijede 1 bod. Svi u cijelosti točno napisani glasovi č/ć u riječima vrijede 1 bod.)**

5. zadatak

Prva strofa: ti, te

Druga strofa: te, ti, mi, ti

Treća strofa: te

- **3 boda (Točno određeni oblici nenaglašenih zamjenica u svakoj strofi vrijede 1 bod.)**

6. zadatak

milom – muški rod, jednina, lokativ / m. r., jd., L

majke – ženski rod, jednina, genitiv / ž. r., jd., G

bajke – ženski rod, množina, nominativ / ž. r., mn., N

njegovo – srednji rod, jednina, akuzativ / s. r., jd., A

glavom – ženski rod, jednina, instrumental / ž. r., jd., I

- **5 bodova (Svaki u cijelosti točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

Priznaju se i drukčije oblikovani odgovori (npr. sg., pl., singular, plural, nom., gen., lok., instr.). Priznaju se i kombinirani odgovori, nešto riječju, nešto kraticom/pokratom.

7. zadatak

Prijedlozi: po, na, k, u, oko

- **1 bod (Svi prijedlozi moraju biti ispisani za 1 bod.)**

8. zadatak

izvodim skladne zvukove glasom ili glasovima – pojem

koji su ograničeni vremenom, privremeni – vremeniti

nanesu štetu – nahude

- **3 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

9. zadatak

izravni objekti: (svoju prvu) knjigu, ju

neizravni objekti: o tome, na prijateljicu

- **2 boda (Svi točno određeni izravni objekti vrijede 1 bod. Svi točno određeni neizravni objekti vrijede 1 bod.)**

10. zadatak

Subjekti u prvoj rečenici: Mnogo ljudi, putovati, živjeti (na jednome mjestu)

Subjekti u drugoj rečenici: to, vas dvoje

- **2 boda (Svi točno ispisani subjekti u prvoj rečenici vrijede 1 bod. Svi točno ispisani subjekti u drugoj rečenici vrijede 1 bod.)**

11. zadatak

neprijelazni glagoli: porazgovarati, kišiti

pravi povratni glagoli: prijaviti se, čuvati se, hvaliti se

uzajamno povratni glagoli: dogovoriti se, natjecati se

nepravi povratni: rugati se, brinuti se, sramiti se

- **4 boda (Svi točno određeni neprijelazni glagoli i svaka točno određena vrsta povratnih glagola nosi 1 bod.)**

12. zadatak

oživio; probljednaja; crvenjeti

- **1 bod (Sva tri točna oblika vrijede 1 bod.)**

13. zadatak

a) rješenje: Roditelji su mi govorili da moram svaki dan čitati radi obogaćivanja vokabulara i razvoja mašte. / Roditelji su mi govorili da moram svaki dan čitati kako bih / da bih / ne bi li obogatio vokabular i razvijao maštu.

objašnjenje: U ovoj rečenici riječ je o namjeri ili cilju radnje koji se izriče prijedlogom radi, a zbog je prijedlog kojim se izriče uzrok. / U ovoj rečenici riječ je o namjeri ili cilju radnje koji se izriče namjernom rečenicom.

b) rješenje: Tvrdili su da čitanjem/čitajući / tijekom čitanja / s pomoću čitanja / , kad čitamo, / , dok čitamo, stječemo nova iskustva (i proživljavamo ono što u stvarnome životu možda nikad nećemo doživjeti, stoga mi je otac uoči polaska u prvi razred izradio i posebnu drvenu policu za nove knjige.)

objašnjenje: Prijedlog kroz ne treba upotrebljavati u izražavanju načina, stoga izraz s prijedlogom kroz treba zamijeniti instrumentalom

c) rješenje: Danas, kad se počastim novom knjigom, pospremim je na ručno izrezbarenu drvenu policu ili ispod nje / ispod ručno izrezbarene drvene police prisjećajući se odrastanja uz knjige.

objašnjenje: Ako su veznicima povezana dva prijedloga koji zahtijevaju različite dopune, obje se dopune moraju navesti. / Prijedlog *na* zahtijeva dopunu u akuzativu, a prijedlog *ispod* zahtijeva dopunu u genitivu, stoga se moraju navesti obje dopune, i u akuzativu i u genitivu.

- **6 bodova (Svako točno rješenje i svako točno objašnjenje vrijedi 1 bod. Priznaju se i drukčije oblikovana točna objašnjenja. Priznaju se samo odgovori koji su u cijelosti u skladu s pravopisnom, gramatičkom i leksičkom normom.)**

14. zadatak

sletjeti – historijski/pripovjedni prezent – svršeni

prevrnuti se – historijski/pripovjedni prezent – svršeni

prestati – imperativni/zapovjedni perfekt – svršeni

čuti – historijski/pripovjedni prezent – nesvršeni/dvovidni

dolaziti – futurski prezent – nesvršeni

moći – svevremenski prezent – nesvršeni/dvovidni

htjeti – svevremenski prezent – nesvršeni/dvovidni

zasluživati – svevremenski imperativ (poslovični ili gnomski imperativ) – nesvršeni

tražiti – svevremenski imperativ (poslovični ili gnomski imperativ) – nesvršeni

- **9 bodova (Svi točno određeni redak vrijedi 1 bod.)**

15. zadatak

a)

predikatni proširak – vrsta

1. Opuštena/opuštena – imenski

2. dišući – glagolski

3. pogrbljena – imenski

- **3 boda (Svaki točno određen predikatni proširak i vrsta vrijedi 1 bod.)**

b)

1. Ona je opuštena. / Opuštena je. / Ona je bila opuštena. / Bila je opuštena.
2. Ona diše. / Diše. / Ona je disala. / Disala je.
3. Ona je pogrbljena. / Pogrbljena je. / Ona je bila pogrbljena. / Bila je pogrbljena.

- **3 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

16. zadatak

a) Koristio se svim svojim jezičnim priručnicima, ali nije pomoglo, pa se nakon učenja francuskoga jezika cijeli dan odmarao.

- **2 boda**

b) Nije se mogao opustiti te se i dalje brinuo zato što još nije pronašao objašnjenja nepoznatih riječi.

- **1 bod**

(Svaki točno ispravljen glagolski oblik vrijedi 1 bod.)

17. zadatak

ljudi – čovjek; dobar – bolji

- **2 boda (Svaki točan par supletivnih alomorfa vrijedi 1 bod.)**

18. zadatak

elektronske – elektroničke; ističe – istječe; desetinama – dese(t)cima; milijunski – milijunti

- **4 boda (Svako točno napisan paronim vrijedi 1 bod.)**

19. zadatak

dana 20. travnja (2025.)

(od 14. do 25.) godine starosti

oko stotinjak

posljednji (prijavljeni učenik) po redu

(nakon) kratkoga rezimea

(odlučili) unaprijed planirati

- **1 bod (Svi točno ispisani pleonazmi vrijede 1 bod.)**

20. zadatak

glavna surečenica: mnogi učenici nadaju se najboljim rezultatima / Mnogi učenici nadaju se najboljim rezultatima.

1. (priložna) uzročna (surečenica)

Budući da se ove godine održava 30. Natjecanje iz hrvatskoga jezika

2. atributna (surečenica)

koji su marljivo učili

3. (priložna) dopusna (surečenica)

iako su svjesni

4. objektna (surečenica)

da će konkurencija biti jaka

5. suprotna (surečenica)

(a) njihovi mentori znaju

6. objektna (surečenica)

da će trud donijeti uspjeh

7. (priložna) uvjetna/pogodbena (realna) (surečenica)

ako natjecatelji uspiju ostati smireni

8. (priložna) namjerna (surečenica)

ne bi li svoje znanje pokazali na najbolji mogući način.

- **9 bodova (Točno ispisana i određena glavna rečenica vrijedi 1 bod i svaka točno ispisana i određena surečenica vrijedi 1 bod. Ako učenik ne prati redoslijed surečenica, a surečenica je točno ispisana i određena joj je vrsta, priznaje se bod.)**

21. zadatak

Na policama knjižare, među brojnim naslovima, isticala se knjiga s **crveno-bijelim** koricama. Njezin dizajn nije bio slučajan – crvena boja prednjih korica i bijela boja stražnjih korica simbolizirale su borbu suprotnosti u priči koju je autor ispričao. Bio je to **znanstvenofantastički/znanstvenofantastični** roman, prepun nevjerojatnih svjetova i futurističkih ideja. Kritičari su ga opisivali i s **književnoteorijskog(a)** stajališta, ističući slojevitost pripovijedanja i narativnu strukturu. No, autor nije težio samo umjetničkomu izrazu – njegova je želja bila da knjiga pronađe put do šire publike. Stoga je u predgovoru dodao i **popularno-znanstveni/znanstveno-popularni** esej o mogućnostima koje donosi budućnost, želeći čitateljima pružiti ne samo priču već i stvarne spoznaje o svijetu koji tek dolazi.

- **4 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

22. zadatak

Već u ono vrijeme nju je nešto izjedalo iznutra. **Naime (odnosno, drugim riječima, točnije rečeno, to će reći, jednostavnije rečeno...)**, u njezinim se kretnjama počela pokazivati neka usporenost – ili možda čak i ne usporenost, već nešto slično laganoj rastresenosti. **Stoga (dakle, s obzirom na to, prema tome)**, već je onda prestala davati instrukcije iz književnosti i povijesti.

- **2 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

23. zadatak

pokvareni telefon / rizik od pokvarenoga telefona

- **1 bod (Točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

24. zadatak

nam

- **1 bod (Točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

25. zadatak

pribjeći – pribježe; potjecati – potjecaše

- **2 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

26. zadatak

pokazne zamjenice: tj; takva

- **1 bod (Obje točno ispisane pokazne zamjenice vrijede 1 bod.)**

27. zadatak

česta – pridjev; da – veznik; uspješno – pridjev; umjesto – prijedlog

- **1 bod (Sve točno određene vrste riječi vrijede 1 bod.)**

28. zadatak

natuknica – psitacizam

gramatička odrednica – m. <gen. jd. psitacizma> / m. gen. jd.

etimološka odrednica – lat. psittacus: papiga ← grč. psittakós + -izam / lat., grč.

terminološka odrednica – psih., lingv.

- **4 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod. Učenik ne mora napisati naglaske.)**

29. zadatak

oblikotvorna osnova – psitacizam-/psitacizam

oblikotvorni morfem – -Ø

značenje oblikotvornoga morfema – nominativ/akuzativ, jednina, muški rod / N/A, jd., m. r. / rod, broj, padež

- **3 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

30. zadatak

tvorbeni način: složeno-sufiksna tvorba

tvorbena analiza: svak-o-dnev-ni

- **1 bod (Oba točna odgovora vrijede 1 bod.)**

31. zadatak

naesnik

- **1 bod (Točan odgovor vrijedi 1 bod.)**

32. zadatak

naesnik – ispadanje/gubljenje suglasnika

potječe – jotacija

- 1 bod (Obje točno određene glasovne promjene vrijede 1 bod.)

33. zadatak

česta je; bi bio naesnik (i naesnica); je oponašanje

- 3 boda (Svaki točan odgovor vrijedi 1 bod.)

34. zadatak

inventivnost – domišljatost/kreativnost/maštovitost/inovativnost

- 1 bod (Točan odgovor vrijedi 1 bod.)

35. zadatak

Naučit ću ja vas kako je život lijep kad se pišu pjesmice o srdašcu i sunašcu/Sunašcu. (kajkavsko narječje) **Priznati i odgovor bez zamjenice *ja*.**

Ja bih s njim na mjesecini uvijek o ljubavi razgovarala/brbljala/ćaskala/čavrljala. (čakavsko narječje) **Ne priznaje se rečenica s glagolom *pričati*.**

Majko/mama, otac/tata je otišao u dvorište i u hladu razgovara sa susjedom.

(štokavsko narječje) **Ne priznaje se rečenica s glagolom *pričati*.**

- 3 boda (Svaka točno napisana rečenica vrijedi 1 bod.)